

Bijlage 5: Fragmenten publicatie 'Kerk en kasteel van Wuustwezel'

De onderwijzer, Guillelmus (Willem) Kenis 1785-1868, de soldaat van Napoleon in het gelijknamige boek van Dr. K.C. Peeters, woonde in het schoolhuis gelegen ten oosten van de kerk, nogal dicht tegen de buitenkant van het koor. Dit huis werd afgebroken na de oorlog in 1949. Hij mocht de hof gebruiken en kreeg zelfs een vergoeding omdat hij wilde afzien van de voordelen van de nieuwe gemeentelijke beerput van de school. Voordeel dat van oudsher aan de onderwijzer toekwam. Toen was het bezit van een grote beerput belangrijk voor een tuinder. Voor het afstaan van dit recht kreeg de onderwijzer jaarlijks de som van 79 fr. uitbetaald.

Het recht van de beerput van de school kwam vanaf 1819 toe aan Joannes Staepels, timmerman en wonende naast de nieuw gebouwde school gelegen tegenover de pastorie, in de Dorpstraat, op grond van Joannes Staepels. Er bestaat dus geen foto van het oude schoolgebouw dat afgebroken werd in 1818. Wel is er een foto van het woonhuis van de onderwijzer.

Aan de kerk, waar nu de familie Hens woont, feestzaal Zodiac, woonde de heer Jacobus Van Velthoven, landbouwer en herbergier van 'den Engel' later 'café Belge. Zijn grond grensde aan het westkant van het kerkhof. In een boek over de stichtingen voor overledenen werd deze grond, in de periode als volgt beschreven: "...".

Ongeveer ter hoogte van de tweede poort van de kerk, ongeveer waar nu de grafkelder van Van de Kerkchove d'Exaerde staat, lag de herberg 'De Hertog van Beieren' in de volksmond 'Den Hertog' genoemd. Hij was eigendom van Mevrouw, weduwe Cornelius Van Heyst, 'brouweresse' staat er in de brieven en wonende in de Koning van Spanje. Naast deze herberg stond een stal. Tussen die stal en 'Den Engel' was de toegangsweg naar de Kerk en het Kerkhof.

In 1839 moet het een regenjaar geweest zijn, want de Weduwe Van Heyst en Jacobus Van Velthoven dienden in mei een klacht in bij het gemeentebestuur. Ze verklaarden dat de regen naar de straatkant liep en dat de stal en ook de schuur van Jacobus onder water liepen. Op 7 september 1839 bespreekt een beperkte gemeenteraad deze klacht en eigenaardig genoeg, die vier personen en de burgemeester nemen ook aanstonds een beslissing zonder de andere raadsleden een kans te geven eveneens mee te beslissen. Volgens de klacht was zo een wateroverlast voor 1819, het jaar dat de school afgebroken werd, nooit gebeurd. Dus door het wegvallen van de opening in de schrans was de afloop van het water niet meer maar het zuiden gericht, maar liep het naar het westen, de straat op. In het verslag werd gesproken van enkele mensen die een verklaring ondertekenden om te bewijzen dat vroeger het water langs 'het Moosegat' naar de beek liep. De afwatering naar de opening werd een waterloop genoemd, wat volgens de pastoor schromelijk overdreven was voor een gracht. Ook hadden de ondertekenaars pas getekend op 5-6-7 oktober toen de veldwachter hen een papier ter ondertekening voorlegde, met de mededeling dat bij niet ondertekening de burgemeester zou verwittigd worden. Bij de meeste getuigen was dit zelfs niet nodig. Zij waren, ofwel familie van de klagers, ofwel familie aan de leden van de beperkte raad. Hoe kon men in het verslag van de raad een maand voordien al melding maken van die getuigen, vroeg de pastoor zich af en hij bewees zijn twijfel doordat deze ondertekende verklaring niet gedateerd was. Zij werd tenandere bij de documenten in het archief van de pastorie bewaard. Tot zover het administratief verhaal.

Op het terrein hadden werklieden van Van Heyst en Jacobus Van Velthoven op 9 september, twee dagen na de bespreking, op bevel van de burgemeester ten zuiden van de kerk een 'grips of gragte' gegraven tussen de graven door naar de opening in de schrans. Toen enige tijd later twee mensen stierven en de graven in een bepaalde orde gegraven werden, werd geen rekening gehouden met deze grachten, zodat ze weer dicht kwamen. De burgemeester had op 16 september al een andere gracht laten graven, nogmaals tussen de graven door. Zelfs de kardinaal eiste van de pastoor dat hij het kerkhof terug herstelde en de grachten zou verwijderen. Op 30 september liet de pastoor het bevel van de kardinaal uitvoeren. De burgemeester vertikte het op voorhand van zijn acties kennis te geven aan het kerkfabriek, zodat het kat-en-muis-spelletje voor velen in de gemeente een amusante attractie zal geweest zijn. De burgemeester stopte uiteindelijk met het graven van grachten en zond zijn

veldwachter rond om de handtekening van de getuigen op te halen, te beginnen met de zoon van de weduwe Van Heyst en drie schoonbroers van een van de schepenen.

De pastoor ontving dan een brief en later het bezoek van de arrondissementscommissaris. In zijn antwoord zei de pastoor dat sinds de families Van Heyst en Van Velthoven de weg naar het kerkhof gelegen tussen de stal van 'Den Hertog' en de herberg 'Den Engel' opgehoogd hadden er geen water meer op de straat liep aan de westkant en dat de stal en de schuur nadien geen bijkomende schade opliepen. Integendeel het water van 'Den Hertog' en de stal vloeide nu over de muur op het kerkhof. Het gebrek aan onderhoud en zelfs de verlegging van de afwatering buiten de kerkhofmuur zou volgens de pastoor de grote schuldige zijn.

Op 11 augustus 1840 verklaarde de pastoor dat het incident voorbij was en dat er een vriendschappelijke oplossing uit de bus kwam. Men hield rekening met de argumenten van de pastoor en de twee klagers legden een stenen riool aan zodat er later geen wateroverlast meer zou zijn. Deze werken waren beëindigd in augustus 1841 en de pastoor eindigde zijn brief als volgt "zoo is dit geschil geëindigd, en de servitudes van waterloop van het kerkhof ten vollen erkent".

De onderwijzer Kenis mocht gratis gebruik maken van het 'schoolhofke'. Het gemeentebestuur wilde echter de hof verhuren met de voorwaarde dat de onderwijzer hem mocht gebruiken. Tijdens de moeilijkheden van de afwatering van het kerkhof besliste de gemeente dat het 'schoolmeesterhofken' zou verhuurd worden. Na allerlei weerleggingen van meester Kenis werd deze beslissing uiteindelijk niet uitgevoerd."